

BİZ TOPLULUĞU

2023 TÜRKiYESİ'NDE EĞİTİM VE YOKSULLUK

EĞİTİM POLİTİKALARI KOMİSYONU
SOSYAL POLİTİKALAR KOMİSYONU
YEREL YÖNETİMLER, ŞEHİRCİLİK VE
ULAŞTIRMA POLİTİKALARI KOMİSYONU

EYLÜL, 2023

İçindekiler

1.ÖNSÖZ	4
2. OKULLARDA GIDA TEMİNİ	6
2.1. Giriş	6
2.2. Gıda Güvencesi ve Yetersiz Beslenme	7
2.3. Tarım ve Üretim Verimliliği	8
2.4. İklim Değişikliği ve Çevresel Etkiler	8
2.5. Gıda İşleme ve Dağıtım	9
3. TÜRKİYE’DE OKULLARDA EĞİTİM MATERYALLERİ	13
3.1 Giriş	13
3.2 Türkiye’de Okullarda Kullanılan Başlıca Materyaller	13
3.3. Türkiye’de Eğitim Materyallerinin İyileştirmesi Hakkında Yapılan Çalışma ‘FATİH ve EBA’	16
3.4 Sonuç	18
4. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI YAPI STOKU VE NİTELİKLERİ	19
4.1. Giriş	19
4.2. Okul Binalarının Önemi	19
4.3. Dikkat Edilmesi Gereken Özellikler	20
4.4. Sorunların Tespit Edilmesi	21
4.5. Çözüm Önerileri	22
5. YÜKSEKÖĞRENİM KÜTÜPHANELERİ VE SOSYAL İMKANLAR.25	
5.1. Giriş	25
5.2.Kütüphane Bütçesi	25
5.2.1. Konunun Önemi	25
5.2.2. Sorunlar	26
5.2.3. Çözüm Önerileri	26

5.3. Kütüphane Koleksiyonu	27
5.3.1. Konunun Önemi	27
5.3.2. Sorunlar	27
5.3.3. Çözüm Önerileri	28
5.4. Kütüphane Binaları	29
5.4.1. Konunun Önemi	29
5.4.2. Sorunlar	29
5.4.3. Çözüm Önerileri	30
5.5. İnsan Kaynakları	31
5.5.1. Konunun Önemi	31
5.5.2. Sorunlar	32
5.5.3. Çözüm Önerileri	32
5.6. Sosyal İmkanlar	33
6. BURSLAR VE YARDIMLAR	35
6.1. Giriş	35
6.2. Türkiye’de Burslar ve Yardımlar	35
6.3. Türkiye’de Yabancı Öğrenciler İçin Burslar	38
6.4. Dünya Çapından Öğrenim Bursu Örnekleri	39
7. TÜRKİYE’DE ÖĞRENCİLERİN BARINMA VE ULAŞIM SORUNLARININ NEDENLERİ, SONUÇLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	42
7.1. Giriş	42
7.2. Barınma ve Ulaşım Sorunları	42
7.2. Sonuç ve Öneriler	49
KAYNAKÇA	50

1.ÖNSÖZ

2023 Türkiye’inde yoksulluk ve eğitim sektörü, ülkenin sosyal ve ekonomik dengesini derinlemesine etkileyen iki önemli faktördür. Günümüz Türkiye’inde mevcut ekonomik durum pek çok alanda olduğu gibi eğitim sektöründe de olumsuz yönde etkili olmaktadır. Yoksulluk, birçok aile için yaşam koşullarını zorlaştırırken, eğitim sektöründeki sorunlar da genç nüfusun geleceğini şekillendirmektedir. Bu iki faktör arasındaki ilişki karmaşık bir şekilde örülmüş durumda ve yoksulluğun eğitim seviyeleri üzerindeki etkisi, eğitim seviyelerinin yoksulluğu aşma potansiyelini etkilemektedir. TÜİK güncel verilerine göre 2018’den bu yana Türkiye yoksulluk oranı devamlı olarak artmaktadır.

Ekonomik açıdan düzlüğe çıkamamış bir ülkede eğitim, erişim, kalite, fırsatlar ve istihdam açısından bir dizi zorlukla karşılaşmaktadır. Öğrencilerin gıdaya erişimi, burs miktarı, sosyal aktivitelere katılım imkânı, eğitim materyalleri gibi pek çok etken, verilen eğitimin kalitesini ve öğrencilerin entelektüel gelişimlerini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, ekonomik sorunların çözülmesi, eğitim sektörünün geliştirilmesi ve toplumsal eşitsizliklerin azaltılması için önem arz etmektedir.

2023 Türkiye’inde eğitim ve yoksulluk konusu, yalnızca eğitim başlığı altında incelenemeyecek, farklı bakış açıları ve arakesitlerde incelemeler gerektiren kapsamlı bir konudur; dolayısıyla bu soruna değinirken pek çok alanla ilişkili kapsamlı araştırmalar yapılmış, veriler toplanmış ve toplanan bilgiler raporlaştırılmıştır.

Eğitim Politikaları Komisyonu, Sosyal Politikalar Komisyonu ve Yerel Yönetimler, Şehircilik ve Ulaştırma Politikaları Komisyonu tarafından ortak

olarak hazırlanan bu rapor çalışmasında 2023 Türkiye’sinde yoksulluğun neden olduğu eğitimde temel ihtiyaçlara erişim zorluğu, bunun doğurduğu sonuçlar, öğrencilerin temel ihtiyaçları ve bu ihtiyaçları karşılamaya yönelik çözüm önerilerine değinilmektedir.

2. OKULLARDA GIDA TEMİNİ

2.1. Giriş

Gıda temini, gıda ürünlerinin tedarik edilmesi ve sağlanması sürecini ifade eder. Bu süreç; üretim, işleme, dağıtım, perakende ve tüketim gibi temel işlemlerden geçer. Gıda temini süreci, gıda güvenliği, kalite kontrolü, taşıma ve depolama gibi bir dizi önemli faktörü içerir ve bu faktörler gıda ürünlerinin güvenli ve taze bir şekilde tüketiciye ulaşmasını sağlamak için önemlidir.

Ülkemiz, tarihi boyunca belirli dönemlerde eğitim ve yoksulluk sorunlarıyla karşı karşıya kalmıştır. 2023 yılında bu sorunlar, maalesef gitgide artmış olup ülkenin en büyük sorunlarından biri olarak devam etmektedir. Gıda tüketimi, türün devam etmesi için elzem bir eylemdir. Günümüz Türkiye'sinde ise gıda tüketimi sorunu, zorlaşan ekonomik nedenler ve okulların nüfusunun artmasıyla günden güne zorlu bir hale gelmiştir. Bunun birçok sebebi olmakla birlikte, ülke tarihi boyunca bu denli zorlu bir süreç ile karşı karşıya gelmemiz elbette birden çok fazla sebebe sahiptir. Eğitim ve yoksulluk sorunları, Türkiye'nin tarihinde uzun yıllardır var olan ancak 2023 yılı itibarıyla daha da büyüyerek ülkenin en acil meselelerinden biri haline gelen sorunlardır. Ancak bu sorunları daha iyi anlayabilmek ve çözüm yollarını arayabilmek için gıda tüketimi sorununa odaklanmak oldukça önemlidir. Çünkü bir dizi faktörün bir araya gelmesi sonucu bu zorlu süreç ortaya çıkmıştır.

Türkiye'de gıda sorunları, hala birçok ailenin yeterli ve dengeli beslenme sağlama konusunda zorlandığını göstermektedir. Özellikle kırsal kesimde gelir eşitsizliği ve yetersiz tarımsal altyapı, bu sorunu derinleştirir. Kırsal kesimin ve ülkenin ekonomik çarkında önemli yer tutan tarımda, Marmara ve Ege ağırlıklı

yerleşimlerin son yıllarda çokça artmasından mütevellit işçi sorunu vardır. Göçlerin artmasıyla birlikte gıda israfı ve kayıpları, modern tarım teknik ve teknolojilerinin eksikliği, ürünlerin kötü saklanması ve taşınması sorunları; bazı temel gıda ürünlerini ithal etme ve var olan ekonomik krizin üstüne ithalatın eklenmesi sonucu ülkemizdeki bu sorunun uluslararası bir bağlama sahip olduğunu söylemek mümkündür. Uluslararası bir bağlama sahip olduğu konusu, diğer ülkelerdeki durumlarla karşılaştırarak daha kesif bir sonuç elde etmemiz mümkün.

2.2. Gıda Güvencesi ve Yetersiz Beslenme

Türkiye: Türkiye, gıda güvencesi ve yetersiz beslenme sorunlarıyla karşı karşıyadır. Özellikle kırsal bölgelerde gelir eşitsizliği, işleri yapacak işçi eksikliği ve yetersiz tarımsal altyapı, gıda güvencesini etkileyen faktörler arasındadır.

İngiltere: İngiltere'deki en büyük sorun gıda enflasyonudur. Artan fiyatların getirisi olarak aileler artık daha ucuz, daha sağlıklı ve bilhassa kalori miktarı yüksek vitamin mineral protein oranı düşük gıdalara yöneliyor ve yıllarca kötü beslenmenin sonu ise obezite, sağlıklı vücut yapısı ve genç yaşta pek çok hastalık olarak karşımıza çıkıyor. Öyle ki 10-11 yaşlarındaki çocukların boy ortalaması kıyaslandığında, en fakir ile en zengin bireyler arasında 1.3 santimlik boy farkı tespit edilmiştir.

Amerika: Amerika'da gıda güvencesi ile ilgili sorunlar vardır. Gıda güvencesi olmayan veya sınırlı kaynaklara sahip ailelerde yetersiz beslenme ve açlık sorunları daha yaygındır. Fakat gıda güvencesinden büyük bir obezite problemi ayrıca vardır. Pentagon'un yaptığı araştırmalara göre ABD'li gençlerin sadece

yüzde 23'ü askere alınmaya uygun şartlara sahiptir. Geri kalan yüzde ise obezite, çeşitli fiziksel ve psikolojik hastalıklarla kronik hastalıklar nedeniyle askere alınabilecek durumda değildir.

Almanya: Almanya, genel olarak yüksek gıda güvencesine sahip bir ülkedir. Yetersiz beslenme sorunu, nüfusun küçük bir kesimini etkiler.

2.3. Tarım ve Üretim Verimliliği

Türkiye: Türkiye'de tarım ve üretim verimliliği sorunları bulunur. Modern tarım tekniklerinin ve teknolojilerinin eksikliği, düşük verimliliğe yol açar.

İngiltere: İngiltere'de tarım, modern teknikler ve yüksek verimlilikle karakterizedir.

Almanya: Almanya, tarım alanında yüksek verimliliğe sahiptir ve modern teknolojiyi yaygın olarak kullanır.

Amerika: Amerika, dünyanın en büyük tarım üreticilerinden biridir ve verimlilik konusunda önde gelir.

2.4. İklim Değişikliği ve Çevresel Etkiler

Türkiye: Türkiye'de iklim değişikliği, tarımı olumsuz etkiler. Kuraklık ve aşırı hava olayları mahsul kayıplarına neden olabilir.

İngiltere: İngiltere, iklim değişikliğinin etkilerini hissetmektedir. Daha ılıman iklimi, tarım için daha elverişli kılar.

Almanya: Almanya'da da iklim değişikliği tarımı etkiler, ancak modern tarım yöntemleriyle daha iyi başa çıkılır.

Amerika: Amerika, iklim değişikliğinin tarım üzerinde ciddi etkiler yarattığı bir ülkedir. Kuraklık ve fırtınalar mahsulleri tehdit eder.

2.5. Gıda İşleme ve Dağıtım

Türkiye: Türkiye'de gıda işleme ve dağıtım sorunlarına rastlanır. Gıda israfı ve kayıpları yaygındır.

İngiltere: İngiltere, gıda işleme ve dağıtım konusunda daha gelişmiş bir altyapıya sahiptir.

Almanya: Almanya, gıda işleme ve dağıtım konusunda etkili bir sisteme sahiptir.

Amerika: Amerika, gıda işleme ve dağıtımında ileri teknolojiyi kullanır ve büyük bir gıda endüstrisine sahiptir.

Açlık ve yetersiz beslenme, bireylerin ve toplulukların yeterince sağlıklı gıdalara erişimini sınırlayan bir durumdur. Bu durum, kişilerin yeterli enerji ve besin maddesi alamamalarına ve bu nedenle sağlıklı bir yaşam s rd rememelerine neden olur. Basitçe söyleyebiliriz ki bu sorun, birçok ülkede ve toplumda yaşam koşullarının kötüleşmesine ve insanların sağlığına zarar veren son derece önemli bir meseledir. Böyle olmasının akabinde, bu meselenin tek bir nedeni yoktur. Açlık ve yetersiz beslenmeye yol açacak nedenlerden bazıları:

- Ekonomik ve Siyasi İstikrarsızlıklar
- Sosyal Eşitsizlikler
- Gıda ve Su Kaynaklarına Erişim Sıkıntısı

Bu nedenlerin yol açacağı sorunlardan bazıları ise şunlardır:

- Fiziki (Büyüme) ve Zihinsel Gerilikler

- Ölüm Riski
- Ekonomik Açık

Açlık ve yetersiz beslenmeye dair birçok örnek verilebilir. Bunlardan birisi ise sporcuların, özellikle güreşçilerin ve futbolcuların, fiziksel performans ve gelişimidir. Yukarıda bahsettiğimiz sorunlardan birisi olan fiziki ve zihinsel gerilik bunda başı çeker. Büyüme gelişmesini sağlıklı yemek ve düzen içinde geçiremeyen bir çocuk ileride enerji eksikliği, güç ve dayanıklılık, konsantrasyon ve kolay yaralanıp sakatlanma riskleriyle karşı karşıya kalır.

Fiziki olarak belli şartlardan dolayı gelişimini tamamlayamamış çocuk, yetersiz beslenmeden ötürü kaslarının doğru şekilde gelişmemesine ve zayıf kalmasına neden olabilir. Bu durum, sporcuların güçlerini ve dayanıklılıklarını azaltabilir. Zayıf kaslar, vücudu destekleme ve darbeleri absorbe etme yeteneğini zayıflatabilir ve bu da sakatlık riskini artırır. Sakatlık riskinin arttıracığı gibi, vücuttaki kemiklerin yetersiz beslenmeden mütevelliit kalsiyum, D vitamini vb. besin maddelerinin eksikliği, kemiklerin zayıf oluşu ve kırılmaların daha kolay meydana gelmesine neden olabilir. Bağışıklık sisteminin bu denli zayıf oluşuna da yol açabileceği gibi enfeksiyon ve diğer hastalıklara da yol açar ve bağışıklık sisteminin zayıf oluşu ölüm riskini ciddi bir şekilde ortaya çıkarır.

Bunların sonucundaysa ekonomik olarak ülkeye prestij ve döviz girdi-çıktısı sağlayacak para ve turnuvalardan geri kalmış olup, kamu diplomasisi bakımından zayıf kalınacağından mütevelliit siyasi bakımından dış politikada önemli bir eksiklik oluşabilir.

Çözüm için ilk önce sorunun ne olduğunu bulmalıyız. Eğer sorun ekonomik ise, ekonomik kalkınma hedeflenmeli ve bunun için doğru bir program seçilmelidir. Bu programı seçerken sürdürülebilir tarım uygulamalarına teşvik, gıda

yardımları ve nakit transfer programları gibi uygulamalar eklenmeli ve bu model üstünde ülkedeki her bir bireye olabildiğince az bir şekilde vergi yükü bindirilmelidir.

Bunun yanında sosyal yardımlara yer açarak ulaşabilme imkânı ve iş yükü azaltma konusunda adım atılmış olunur. Sosyal yardımların yanı sıra, okullarda ve toplum merkezlerinde beslenme programları düzenleyerek düşük gelirli ailelere ve çocuklara sağlıklı yiyecekler sunulabilir. Bu programlar, özellikle çocukların gelişim dönemlerinde önemlidir ve yine iş yükü konusunda önemli bir kolaylık sağlar.

Ayriyeten tüm eğitim kademelerindeki yemekhane ve kantin hizmetlerini geliştirmek, daha ne olduğu belirli olan yiyecek içeceklerin satılmasını sağlamak; gıda israfını belirli teşvik edici uygulamalar geliştirip azaltarak; okullarda beslenme ve yiyecek eğitimi vererek insanların ne yediği hakkında bilgilendirici seminerler yapmak; gıda güvenliği ve hijyen standartlarını belirlemek ve uygulamak, öğrencilerin sağlıklı gıdalarla beslenmesini sağlamak için kritik bir önlemdir.

Bu öneriler, Türkiye'deki eğitim sisteminde gıda temini sorununu çözmek için başlangıç olabilir. Ancak bu sorunun şehirden şehre etkilediği karmaşıklığı göz önüne alarak daha kapsamlı bir strateji geliştirmek önemlidir. Ayrıca, bu konuda uzmanlar, eğitimciler ve diğer paydaşların görüşlerini alarak daha etkili çözümler oluşturulabilir.

Sonuç olarak, 2023 Türkiye'sinde eğitim ve yoksullukla mücadele, gıda temini konusundaki adımlarla birlikte ele alınmalıdır. Yeterli ve sağlıklı beslenme, çocukların eğitimde başarılı olmaları için temel bir gereksinimdir. Bu nedenle,

yoksullukla m¼cadelede gıda teminini artırmak ve eğitimde fırsat eşitsizliğini azaltmak için daha fazla çaba sarf edilmelidir. Ancak, bu sorunun üstesinden gelmek için hükümet, sivil toplum kuruluşları, okullar ve bireyler arasında iş birliği ve koordinasyon gereklidir.

3. TÜRKİYE’DE OKULLARDA EĞİTİM MATERYALLERİ

3.1 Giriş

Eğitimin amacı, kişileri hem kendi toplumuna hem de yaşadığımız dünyaya uyumlu bir birey haline getirerek, onları çağın gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerle donatmaktır. Bilgi ve iletişim teknolojileri alanındaki hızlı gelişmeler, diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da değişikliklere yol açmaktadır. Eğitim-Öğretimde kullanılan materyallerinde o dönemin şartlarına ve koşullarına göre iyileştirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, Türkiye’deki eğitim sisteminin sürekli değişmesi gibi, eğitimde kullanılan materyalleri de sürekli değiştirmek, geliştirmek ve yenilemek gerekmektedir.

3.2 Türkiye’de Okullarda Kullanılan Başlıca Materyaller

Türkiye’de, eğitim-öğretimi desteklemek ve pekiştirmek amacıyla kullanılan çok sayıda materyal bulunmaktadır. Bunların başlıcaları şu şekildedir; Ders Kitapları, Yazı Tahtaları, Bilgisayar ve Tabletler, Haritalar, Akıllı Tahtalar, Projektörler, Tepegözlerdir. Materyallerin kullanımı, kullanılacak bağlama göre değişkenlik göstermektedir. Ancak, bu materyallerin hepsinin kullanıldığı bir okul bulmak zordur.

Öğretmenlerin Öğretim Materyali Kullanım Sıklığı

5-En Fazla 1-En Az	X Ss
1. Ders Kitabı ve Yazılı Doküman	4,23 1,08
2. Yazı Tahtası	4,10 1,13

3. Bilgisayar ve Tablet	3,22 1,31
4. Fotoğraf, Resim, Afiş ve Poster	3,18 1,23
5. Tablo, Grafik, Şema ve Levha	3,02 1,28
6. Gerçek Eşya	2,93 1,32
7. İnternet	2,83 1,42
8. Harita ve Kavram Haritası	2,78 1,37
9. Maket ve Model	2,74 1,33
10. Projektör	2,53 1,48
11. Elektronik Tahta	2,14 1,50
12. Video	1,81 1,20
13. Teyp-Plak	1,48 0,95
14. Televizyon	1,47 0,91
15. Tepegöz	1,41 0,89

Bu tabloya göre, öğretmenlerin ders kitapları ve yazılı dokümanlardan her zaman, yazı tahtasından ise sıkça yararlandıkları görülmektedir. Öğretmenlerin bilgisayar ve tablet, fotoğraf, resim, afiş ve poster, tablo, grafik, şema ve levha, gerçek eşya, internet, harita ve kavram haritası, maket ve modelden ara sıra yararlandıklarını belirtmişlerdir. Yine aynı tablodan öğretmenlerin projektör, elektronik tahta, videodan çok az düzeyde yararlandıkları, teyp-plak, televizyon ve tepegözden ise hiçbir zaman yararlanmadıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlere Göre Öğretim Materyallerinin İşlevleri

1. İlgi ve dikkat çeker	4,47 0,73
2. Bilgiyi somutlaştırır	4,36 0,80
3. Öğrencileri güdüler	4,33 0,79
4. Dersi eğlenceli kılar	4,30 0,89
5. Etkin katılımı sağlar	4,25 0,83
6. Hedeften haberdar eder	4,24 0,81
7. Önbilgileri hatırlatır	4,23 0,83
8. İşaret ve ipucu görevi yapar	4,20 0,81
9. Bilgiyi tekrar etme fırsatı yaratır	4,20 0,88
10. Öğrenilen bilgileri kalıcı hale getirir	4,17 0,84
11. Yaşamla ilişki kurma fırsatı verir	4,11 0,87
12. Dönüt ve düzeltme imkânı sağlar	4,08 0,89
13. Bireysel öğrenme fırsatı sağlar	4,02 0,91
14. Zamanı etkili kullanma imkânı verir	4,02 0,94
15. Üst düzey beceri kazandırır	3,99 0,93
16. Sınıf içi iletişimi artırır	3,99 0,93
17. İşbirliği yapma ortamı hazırlar	3,97 0,90

18. Araştırma yapmaya teşvik eder	3,92 0,98
19. Derste disiplin sorunlarını önler	3,79 1,05
20. Sınıf yönetimini kolaylaştırır	3,62 1,13

Bu tabloya göre, öğretmenler öğretim materyallerinin işlevlerinden ilgi ve dikkat çeker, bilgiyi somutlaştırır, öğrencileri güdüler, dersi eğlenceli kılar, etkin katılımı sağlar, hedeften haberdar eder, önbilgileri hatırlatır maddelerine kesinlikle katıldıkları görülmektedir. Öğretmenler, öğretim materyalleri ile ilgili işaret ve ipucu görevi yapar, bilgiyi tekrar etme fırsatı yaratır, öğrenilen bilgiyi kalıcı hale getirir, yaşamla ilişki kurma fırsatı verir, dönüt ve düzeltme imkanı sağlar, bireysel öğrenme fırsatı verir, zamanı etkili kullanma imkanı verir, üst düzey beceri kazandırır, sınıf içi iletişimi artırır, işbirliği yapma ortamı hazırlar, araştırma yapmaya teşvik eder, derste disiplin sorunlarını önler, sınıf yönetimini kolaylaştırır maddelerine ise katıldıklarını belirtmektedirler.

3.3. Türkiye’de Eğitim Materyallerinin İyileştirmesi Hakkında Yapılan Çalışma ‘FATİH ve EBA’

Ülkemizde eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından Fırsatları Arttırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi çalışmaları yürütülmektedir. Proje farklı bileşenlerden oluşmakta ve bu bileşenlere ait çalışmalar farklı gruplar tarafından yürütülmektedir. Bu süreç dört alt basamaktan meydana gelmektedir; altyapı, donanım, öğretmen eğitimi (FATİH) ve Eğitim Bilişim Ağı projesi (EBA). Bu projeye göre öncelikle ülkedeki tüm okullara ve dolayısıyla sınıflara güvenli olarak internet erişimi sağlanacaktır. Fatih projesinin son basamağı ise EBA olarak bilinen Eğitim Bilişim Ağı’dır. Eğitim-öğretim sürecinde teknolojik

araçlar aracılığıyla etkin materyaller kullanılması amacıyla Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünce hazırlanan, farklı öğrenim kademelerine uygun, güvenilir ve kontrol edilmiş e-içeriklerin bulunduğu platform olan Eğitim Bilişim Ağı (EBA) oluşturulmuştur.

Eğitim Bilişim Ağı (EBA), Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından zamandan ve mekândan bağımsız olarak ihtiyaç duyulan her yerde ve her zaman kullanabilen ve her bir bireyin kullanımına ücretsiz olarak sunulan çevrimiçi bir sosyal eğitim platformudur. Bu platformun amacı; bilgi teknolojileri aracılığıyla etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitimle bütünleşmesini sağlamaktır. Eğitim alanlarında sürekli yeni güncellemeler yapılmaktadır. EBA, sınıf seviyelerine uygun, güvenilir ve incelemeden geçmiş e-içerikler sunmakta, eğitim ve teknolojiye yeni yenilikleri takip ederek gelişmeye devam etmektedir. EBA'daki söz konusu E-İçerikler alanında uzman kişiler tarafından hazırlanmakta ve dünyadaki farklı eğitim firmalarının hazırladıkları içeriklerle de zenginleştirilmektedir. EBA bir yandan ülkenin her bir köşesindeki öğrencilerin işbirlikli öğrenmesini sağlamak ve ekip çalışmasına katkı sağlamak, hem de öğrencilerin (sözel, görsel, sayısal, sosyal, bireysel, işitsel) öğrenme stillerini dikkate alarak onlara zengin öğrenme olanakları sunmaktadır. Bu özelliğiyle de EBA daha çok öğrenciye imkân sağlayarak, FATİH Projesinin en temel amacı olan “eğitimde fırsat eşitliği” ilkesine hizmet etmektedir. Bu sayede bireylerin doğuştan getirdiği yeteneklerini ve potansiyellerini kullanma ve geliştirme olanağı doğmaktadır.

EBA'nın Özellikleri

- Farklı, zengin ve eğitici içerikler sunmak,

- Bilişim kültürünü yaygınlaştırarak eğitimde kullanılmasını sağlamak,
- İçerikle ilgili ihtiyaçlarınıza cevap vermek,
- Sosyal ağ yapısıyla bilgi alışverişinde bulunmak,
- Zengin ve gittikçe büyüyen arşiviyle derslere katkı sağlamak,
- Bilgiyi öğrenirken aynı zamanda yeniden yapılandırabilmek ve bilgidен bilgi üretmek,
- Farklı öğrenme stillerine (sözel, görsel, sayısal, sosyal, bireysel, işitsel öğrenme) sahip öğrencileri de kapsamak,
- Bütün öğretmenleri ortak bir paydada buluşturarak eğitime el birliğiyle yön vermelerini sağlamak,
- Teknolojiyi bir amaç olarak değil bir araç olarak kullanmak amacıyla tasarlanan sosyal bir eğitim platformudur.

EBA projesi ile Türkiye’de bulunan her dersliğe akılla tahta ve internet hizmeti sağlanması amaçlanmıştır. Ayrıca, her öğretmen ve öğrenciye tablet verilmesini sağlamak istenmiştir.

3.4 Sonuç

Ülkemiz, eğitim-öğretimin gerekliliklerinden olan teknolojiye ve çağa ayak uydurmak için son dönemlerde önemli reformları yapmıştır. Ancak, bu reform girişimleri ülkedeki eğitimin kalitesinin artırma amacını tam anlamıyla gerçekleştirememiştir. Ülkemiz halihazırda da, daha önceden olduğu gibi, eğitim alanında dünyanın diğer önde gelen ülkeleri ile rekabette gerilerdedir. Bu

bağlamda, eğitim materyallerinin geliştirilmesi ve yenilenmesi, diğer örnekler baz alınarak devam etmelidir.

4. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAPI STOKU VE NİTELİKLERİ

4.1. Giriş

Eğitim kurumlarının temel amacı, topluma katkı sağlayacak nitelikli ve çeşitli konularda yeterli bireyler yetiştirmektir. Bunun gerçekleşebilmesi için çeşitli etmenlerin, sürekli olarak o anki şartlar için yeterli olup olmadığının kontrolü yapılmalı ve gerektiğinde birtakım değişiklikler düşünülmelidir. Bu etmenler arasında eğitim sistemi, gıda temini, eğitim materyalleri ve burada ele alacağımız yapı stoku gibi maddeler yer almaktadır. Bir okulun yapı düzeni hazırlanırken düzenli değişim halinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

4.2. Okul Binalarının Önemi

Öğrencilerin eğitim sürecini temel anlamda belirleyen faktör eğitim sistemi olsa da bireyin eğitiminde, yalnızca eğitim sisteminin rol oynadığını söylemek doğru bir yaklaşım değildir. Öğretmenlerin davranışları, genel sosyal çevre, kullanılan materyaller ve burada ele alacağımız okul binaları da eğitimi oldukça etkileyen unsurlardır. Okul binaları, okuldaki faaliyetleri destekleyen ya da sınırlayan yapıda olabilirler. Okullardaki faaliyetler, öğrencilerin okulu sevip sevmemesini etkileyen faktörlerden biri olduğundan dolayı öğrencinin öğrenme hevesinin artması ve dolayısıyla daha başarılı bir eğitim süreci geçirmesinde okul yapısının önemi oldukça açıktır. Spor salonu, müzik odası, laboratuvar gibi öğrencilerin çeşitli alanlara ilgi duyup yönelmesini ve bu alanlarda yetkin hale gelmesinin temelini atacak çeşitli alanların bulunması da nitelikli bireyler yetiştirmek için oldukça önemlidir.

Çok önemsenmemesine rağmen bir okulun genel mimari yapısının ve kullanılış şeklinin, öğrencilerin ve öğretmenler de dahil olmak üzere çalışanların davranışları üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bu durumun fark edilmesi klasik, hızlı ve ucuz şekilde okul inşa etme anlayışından, okulun tasarımının eğitim-öğretimi nasıl etkileyeceğinin düşünüldüğü anlayışa geçilmesine yol açar.

4.3. Dikkat Edilmesi Gereken Özellikler

-Fiziksel Tasarım: Genel anlamda daha az kalabalık mekanlar, insanı daha az strese soktuğundan tasarımda insanların etkileşimde bulunabileceği geniş ortamların bulunması gerekmektedir (Griffin, 1990). Okulun genişliği kadar sınıfın genişliği de önemlidir. Daha az kalabalık olan sınıflardaki öğrenciler daha başarılı olmaya meyillidir.

-Görsel Etkenler: Mekanların genel yapısı kadar iç yapısı da önemlidir. Işığın yoğunluğunun ve kalitesinin önceden planlanmış olması gerekir (Griffin, 1990). Bu konuda yapılan çalışmalardan birinde, öğretmenlerin ışığı kontrol edebilmeleri nedeniyle penceresiz sınıfları tercih ettikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca bu sayede okul dışında olan olaylar sınıftaki öğrencileri etkilememektedir (Griffin, 1990). Bunun karşıtı olarak başka bir çalışmada ise daha çok pencere kullanımının insan sağlığına daha uygun bir çevre oluşturduğu ortaya konmuştur (Ehrenkrantz ve Eckstut, 1995).

Işık kadar renk de önemli bir görsel uyarıcıdır. Rengin insanların moral derecelerini hareketlendirdiği fark edilmiştir. Parlaklık ve kullanılan renklerin zıtlığı ve/veya çeşitliliği, insanların moral derecesini yükseltir (Griffin, 1990).

-İşitsel Faktörler: Okul binasının içinden veya dışından kaynaklanan sesler, öğrenci davranışlarını ve öğrenme sürecini önemli bir biçimde etkiler. Okulların

gürültülü çevrelerde bulunması öğrencilerin daha zor konsantre olmasına yol açar (Lackney, 1999). Ritmik müziğin ise pozitif etkisi olduğu gözlemlenmiştir (Griffin, 1990).

-Dokunma ve Fiziksel Uyarılma: Öğrenim görülen mekanın sıcaklığında yaşanan değişimlerin ciddi etkileri vardır (Griffin, 1990). Sıcaklık, öğrencilerin performansını doğrudan etkiler. Yapılan çalışmalarda sıcaklığın, okuma hızı ve anlamayı etkilediği tespit edilmiştir (Lackney, 1990).

-Tat ve Koku: Uyarıcıların normal bir seviyede olmamasının insan üzerinde etkisi vardır. Öğrenciler üzerinde en çok olumsuz etki bırakan unsur ise havasız ortamdır. Kötü hava kalitesi altında öğrenim gören öğrencilerin performanslarının olumsuz yönde etkilendiği saptanmıştır (Frazier, 1993).

4.4. Sorunların Tespit Edilmesi

Yukarıda bahsettiğimiz dikkat edilmesi gereken özellikler göz önünde bulundurularak Türkiye’deki okulların yapısındaki sorunları incelemek gerekir.

Türkiye’deki okulların büyük bir çoğunluğu, öğrencilerin çeşitli alanlara yönelmesini sağlayacak kapasiteye sahip değildir. Buna örnek olarak spor salonları verilebilir. 2014 verilerine göre Türkiye’deki devlet ilköğretim okullarının yalnızca %4’lük bir kısmında spor salonu bulunmaktadır. Bu %4’ün içerisinde yetersiz olarak sınıflandırabileceklerimizin de olduğunu göz önünde bulundurursak, bu sayının oldukça yetersiz olduğunu söyleyebiliriz. Özel okullarda ise bu oran %50’ye çıkmaktadır.

Okullardaki alanların refahlığına ise yine genel anlamda dikkat edilmediğini görmekteyiz. Ülkemizdeki kimi okullarda daha az kalabalık ortam oluşturacak

şekilde tasarlanan mekanlar görsek de bu düşünce genele hakim değildir. İç ve dış mekan tasarımlarında kullanılan renklerin ise genelde soluk ve birbirine yakın renkler olduğu gerçeğiyle karşı karşıyayız. Okulların yapılacağı yer seçilirken, çevrenin gürültü oranına kimi zaman dikkat edilse de okullarımızda gürültü sorununa sıkça rastlanmaktadır. Isı sistemlerinin eski olması ya da sıkça arızalanması okullardaki bir diğer problemdir. Okulun havalandırılması genelde teneffüslerde öğrencilerin ve öğretmenlerin camları açmasıyla sağlansa da denetiminde aksaklıklar olması, kış aylarında ve yağışlı havalarda uygulanamaması gayet olasıdır.

Bu noktada engelli öğrenciler için şartlardan da bahsetmek gerekir. Çoğu okulda, engelli öğrenciler için uygun ortamlar bulunmamaktadır. Bu da engelli öğrencilerin eğitiminin aksamasına ve o eğitim kurumunda öğrenciler arası eşitsizliğe yol açar.

Bunlara ek olarak ise okulların depreme dayanıklı olmasına dikkat etmek gerekir. Okulların depreme dayanıklı olmasının yalnızca deprem anında okul içindeki bireylerin güvenliği için değil, aynı zamanda deprem sonrası süreçte eğitimin sekteye uğramaması için son derece önemli olduğunu 6 Şubat 2023 tarihinde yaşanan Kahramanmaraş depremlerinde ne yazık ki bir kez daha görmüş olduk.

4.5. Çözüm Önerileri

Her ne kadar çeşitli sorunlarla karşı karşıya olsak da bunlar üstesinden gelinemeyecek türden değildir. Yapı stokundaki sorunlara karşı çözüm önerileri daha önce çeşitli çalışmalarla sunulmuştur. Bunların bazılarını bir araya getirirsek karşımıza şu maddeler çıkar:

-Okul binaları inşa edilmeden önce, en azından gelecek 50 yılın sosyal ve teknolojik değişim, gereksinim ve gelişimlerini tahmin etmeye çalışmak ve binaları buna göre tasarlamak gerekmektedir.

-Bir okul binası tasarlanırken öncelikle o binanın yakın çevresinin ihtiyaçları dikkate alınmalı, bina buna göre planlanmalı ve her topluma ve ülkeye uyacağı zannedilen standart planların kullanılmasından kaçınılmalıdır.

-Binaya girerken veya binadan çıkarken herkesin geçmesi gereken ve buraya uygun mobilyalarla döşenmiş geniş bir giriş salonu yer almalıdır.

-Okul binaları genel görünüşüyle çocuğa güven vermeli; temiz, bakımlı ve sağlam olmalıdır.

-Okul binalarının büyüklüğü öğrenci sayısı ile uyumlu olmalı; okulda öğrencilerin rahat edebilecekleri, spor yapabilecekleri ve oyun oynayabilecekleri bir bahçe bulunmalıdır.

-Sınıflar temiz, düzenli ve toplanmış bir düzende tutulmalıdır.

-Bina içinde öğrenci sayısına ve sağlık koşullarına uygun lavabo ve tuvalet bulunmalıdır.

-Dersliklerde uygun aydınlatma kullanılmaya özen gösterilmelidir.

-Öğretim etkinliklerini bölebilecek sesleri engellemek için binalara ses yalıtımı yapılması gereklidir.

-Sınıflar, gerektiği ölçüde sıcak renklerle döşenmelidir.

-Sıcaklık, duruma göre sürekli olarak değiştirilmelidir.

-Okul binaları tasarlanırken engelli öğrenciler dikkate alınmalı, gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

-Okul binası, depreme dayanıklı olacak şekilde, deprem yönetmeliğine uygun yapılmalı ya da restore edilmelidir.

5. YÜKSEKÖĞRENİM KÜTÜPHANELERİ VE SOSYAL İMKANLAR

5.1. Giriş

Ülkemiz, içinde bulunduğu çağ ve konumu gereği bazı konularda geri kalmakta ve çağa ayak uyduramamaktadır. Bu konuları da “bazı konular” deyip göz ardı etmemeliyiz. Çünkü bu bazı konular, tüm öğrenim sürecini baştan aşağı etkilemektedir. Bu konulardan biri Yükseköğrenim kütüphaneleri ve sosyal imkânlardır. Ülkemizde, özellikle de üniversite okuyan biz gençlerin bu sıkıntısını gidermek ve çağın standartlarına hatta üstüne çıkaracak düzenlemeler yapılması için çalışmalıyız. Bundan dolayı da bu yazımızda soruna ve bu sorunun çözümlerine odaklanacağız

5.2.Kütüphane Bütçesi

5.2.1. Konunun Önemi

Kütüphanelerin; eğitim, öğretim ve araştırmaya gerektiği gibi destek verebilmelerinin en önemli ön koşullarından biri, kütüphanelere yeterli ve sürdürülebilir bir bütçe sağlanmasıdır. Bu bölümde bütçe ile kastedilen, basılı ve elektronik yayın alım ve abonelikleri için yıllık olarak ayrılan parasal kaynaklardır. Diğer harcamalar, belirlenen standartlardan yola çıkılarak ayrıca hesaplanmalıdır. Basılı ve elektronik bilgi kaynakları; eğitim, öğretim ve bilimsel araştırmanın vazgeçilmez unsurudur. Yeterli kütüphane bütçesine sahip üniversiteler araştırmalara, dolayısıyla yeni bilgi üretimine gerekli katkıyı sağlamakta; ürettiği bilgi, endüstride uygulama alanı bularak üniversiteye ve ülkeye ekonomik girdi oluşturmaktadır. Üniversitelerin araştırma performansı, yayın üretimi, diğer üniversiteler arasındaki yeri ve dünyadaki görünürlüğü kütüphanelere ayırdıkları mali kaynak oranı ile yakından ilgilidir.

5.2.2. Sorunlar

104 Devlet üniversitesinden sadece 20'sinin bütçesi 1.000.000,00 TL ve üzerinde olup, basılı ve elektronik yayın alımlarında kullanılmak üzere yıl içerisinde aktarılan ödenek tutarı ise 23.162.444,35 TL'dir. Üniversitelerde kişi başına yayın alım bütçesi ise 1,88 TL ile 774,19 TL arasında değişmektedir. Yıllara göre bütçe gerçekleştirmelerinde, basılı ve elektronik yayın alımlarında kullanılmak üzere aktarılan ödenek tutarları düzenli olmayıp üniversitelerin bütçe performansına göre değişmektedir. Vakıf üniversitelerinin yayın alım bütçeleri açıklanmadığından bu konuda bir karşılaştırma yapılamamaktadır.

Gelişmiş ülkelerde kütüphane yayın alım bütçesinin, üniversitenin toplam bütçesine oranı %3-4 civarındadır. Türkiye'de ise 2013 yılında 104 devlet üniversitesinden sadece 7'si, %1'i aşabilmiştir. Türkiye'de kütüphane bütçesi konusunda herhangi bir standart olmadığından kütüphane koleksiyonunun geliştirilmesi ve güncel tutulması, üniversite yönetimlerinin kütüphane bütçesi ile ilgili kararları doğrultusunda şekillenmektedir. (YÖK'ün kendi hazırlamış olduğu rapordan alıntıdır.)

5.2.3. Çözüm Önerileri

-Üniversiteler 2024 yılından başlayarak toplam bütçelerinin asgari %1'ini, sonraki 3 yılda ise %0,25'lik artışlarla 2027'de %1,75'lik kısmını yayın alımı için ayırmalı, yeni kurulan üniversitelerde 3 yıl boyunca bu miktar %5'ten aşağı olmamalıdır.

-Üniversitelerin Yatırım Programı'nda, Muhtelif İşler Projesi altında yer alan Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sermaye giderlerindeki

Kütüphane Yayın Alım Projesi, Muhtelif İşler Projesi’nden çıkarılarak Yatırım Programı’nda bağımsız bir proje olarak yeniden düzenlenmelidir.

-Bütçe; enflasyon, döviz kuru farkı, yeni açılan bölümler ve artan kontenjanlar dikkate alınarak her yıl artırılmalıdır.

-Vakıf üniversitelerinin kütüphane bütçeleri her yıl açıklanmalıdır.

5.3. Kütüphane Koleksiyonu

5.3.1. Konunun Önemi

Koleksiyon, kütüphanelerin en önemli unsurlarından biridir ve her türlü yazılı, basılı ve elektronik ortamda kayıtlı bulunan kaynaklardan oluşur. Kütüphane; üniversitedeki eğitim, öğretim ve araştırma etkinliklerini destekleyebilmek için uygun bir koleksiyona sahip olmalı; kullanıcılarının gereksinim duyduğu her türlü bilgi kaynağını, (basılı, elektronik, görsel-işitsel) nitelik ve nicelik açısından değerlendirerek kütüphaneye kazandırmayı hedeflemelidir.

5.3.2. Sorunlar

Kütüphaneye ait bir stratejik plan mutlaka hazırlanmalı, bu plan doğrultusunda çekirdek koleksiyon oluşturulmalı; üniversitenin eğitim, öğretim programları ile uyumlu bir koleksiyon geliştirilmeli ve bu koleksiyonun güncel tutulması için yeterli bütçe ayrılmalıdır.

Türkiye’de üniversite kütüphaneleri arasında hizmet ve imkânlar açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılığın en önemli sebebi, ulusal üniversite kütüphanesi standartlarının oluşturulmamış olmasıdır. Ayrıca üniversitelerde, kütüphanelere ayrılan bütçe oranlarında önemli farklılıklar vardır. Bunları gidermek için üniversite kütüphanelerinin sahip olması gereken

asgari koşullar belirlenmeli, kütüphaneler arasında gerekli olan uyum/bağlantı sağlanmalı ve bu koordinasyonun etkin bir şekilde işletilebilmesi için bu rapor çerçevesinde önerilen standartlar uygulamaya konulmalıdır.

5.3.3. Çözüm Önerileri

-Üniversite kütüphaneleri aynı zamanda bulunduğu şehirde ve bölgede, o bölge ile ilgili tüm bilgi kaynaklarının toplandığı bir merkez konumunda olmalıdır. Kütüphane, bu türden yerli ve yabancı bilgi kaynaklarının seçimi, sağlanması ve hizmete sunulması konusunda özel olarak yetiştirilmiş kütüphanecilere sahip olmalıdır.

-Üniversite kütüphanelerinde bulunan, yazma ve nadir eserlerin tamamının standartlara uygun olarak dijitalleştirilmesi ve elektronik ortamda serbest olarak tüm araştırmacıların hizmetine sunulması için üniversite yöneticileri kütüphanelere her türlü desteği sağlamalıdır.

-Üniversite kütüphaneleri; üniversitedeki eğitim, öğretim ve araştırma faaliyetlerini destekleyebilecek büyüklükte ve kapsamda bir koleksiyona sahip olmalıdır.

-Kütüphane koleksiyonu; kayıtlı bilginin bütün biçimlerini içermeli, koleksiyonda kitap ve dergilerin yanı sıra elektronik kaynaklar ve görsel-işitsel materyaller bulundurmalı, kullanıcıların gereksinim duyduğu her türlü bilgi kaynağına erişim sağlamalıdır.

-Kütüphane koleksiyonu oluşturulurken başlangıçta çekirdek koleksiyona (core collection) ağırlık verilmeli; her bilim dalı için en fazla öneme sahip kitaplar, dergiler ve diğer materyaller önem derecesine göre sağlanmalıdır.

-Lisans öğrencileri, ders programları gereği aynı kaynağa ihtiyaç duyacağından rezerv koleksiyonu aktif biçimde kullanılmalı ve ilgili kaynakların basılı ve elektronik versiyonlarına erişim sağlanmalıdır.

-Danışma kaynakları, öğrenciler için standart ve disiplinlerarası dizin ve kaynakları içermeli ve bu kaynaklara etkin erişim sağlanmalıdır.

-Öğrencilerin ödev, sunum ve projelerinde kullanmaları gereken kaynakların ait olduğu disiplinlerin dışında ilgili diğer disiplinlere ait kaynaklara da erişim sağlanmalıdır.

5.4. Kütüphane Binaları

5.4.1. Konunun Önemi

Kütüphane binaları eğitim, öğretim ve araştırma için gerekli her türlü yayının uluslararası standartlara göre düzenlenip hizmete sunulduğu; bu kaynaklardan yararlanacak sağlıklı ve engelli kullanıcıların sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayacak mekanlar olarak planlanmalıdır. Kütüphane binalarının teknik donanımları ve mimari yapısı modüler sistemde olmalı ve binanın tamamı veya belli bölümleri 7/24 kullanıma açılabilmelidir.

5.4.2. Sorunlar

Öğrenmenin zorunlu bir parçası olan kütüphaneler için genellikle küçük ve amaca uygun olmayan mekanlar tahsis edilmektedir. Eski üniversitelerin birçoğunda bile yeterli ve uygun kütüphane binası bulunmamaktadır. Bazı üniversitelerde ise geniş kütüphane binaları inşa edilmekte fakat çeşitli nedenlerle bu kütüphane binalarının bir kısmı başka birimlere tahsis edilmektedir. Genel olarak belirli bir standardının olmaması diyebiliriz.

5.4.3. Çözüm Önerileri

-Üniversite kütüphaneleri mümkünse kampüsün merkezinde, bütün birimlerde bulunan öğrenci ve araştırmacılar tarafından kolayca erişilebilir konumda inşa edilmeli, bir araştırma merkezi olmasının yanı sıra sosyal ve kültürel bir merkez olarak planlanmalıdır. Engelli kullanıcıların da fırsat eşitliği içerisinde kolayca yararlanabilecekleri biçimde inşa edilmelidir.

-Binanın tamamı veya belli bölümleri gerektiğinde bağımsız birimler olarak 24 saat boyunca hizmete açılacak şekilde modüler yapıda planlanmalıdır. 7/24 kavramı ile kütüphanenin sadece etüt salonu olarak kullanılması düşünülmemeli, üniversitenin araştırma ihtiyaçları göz önüne alınarak buna karar verilmelidir. Eğer sadece öğrenciler için uzun saatler çalışma alanı ihtiyacı varsa bu durumda kütüphane içinde yeme, içme ve güvenlik imkânlarının sağlandığı bir bölüm ya da kütüphane dışında uygun başka bir alan kullanılabilir. Kütüphane, kaynak ve hizmetleri ile bir bütün olarak düşünülmeli; gündüz çalışma olanağı bulamayan yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile akademisyenler ve araştırmacıların ihtiyaçları düşünülerek, her üniversitenin kendi ihtiyaçları doğrultusunda planlama yapılmalıdır. 7/24 uygulaması yapılırken personel sayısı, personelin özlük hakları ve çalışma olanakları özel olarak düzenlenmelidir.

-Kütüphanenin rahatça ulaşılacak giriş bölümlerinde okuma, sergi, izleme ve dinlenme alanları oluşturulmalı ve sadece bu ihtiyaçlar için gelen kullanıcılar kütüphanenin diğer bölümlerinde yoğunluk oluşturmamalıdır.

-Konferans ve sergi salonları yeme, içme alanları ile planlanmalı; bu alanlar farklı sosyal ve kültürel etkinlik ihtiyaçlarını karşılayacak biçimde tasarlanmalıdır.

-Teknolojinin yoğun olarak kullanıldığı akıllı kütüphane binası aşağıdaki unsurlardan oluşmalıdır:

- İklimlendirme sistemi.
- Yangın alarm sistemi.
- Aydınlatma kontrol sistemi.
- Giriş kontrol sistemi (kartlı geçiş sistemi, özel koleksiyonlar için parmak damar izi okuyucu).
- Merkezi kamera güvenlik sistemi.
- Multimedya kontrol sistemi.
- Asansör kontrol sistemi.
- Otomatik garaj sistemi.
- Merkezi UPS Sistemi.
- Perde / panjur kontrol sistemi.
- Uzaktan algılama kontrol sistemi.
- Kitap güvenlik sistemi (RFID vb.).
- Bilgilendirme, iletişim, ağ (network) ve raporlama sistemi.
- Kütüphane otomasyon sistemi.
- Kütüphane binası yönetim sistemi.

5.5. İnsan Kaynakları

5.5.1. Konunun Önemi

Her birimde olduğu gibi kütüphanelerin de asıl gücünü iyi yetişmiş personel oluşturmaktadır. Üniversite kütüphanelerinin çalışmalarında başarılı olabilmesi için üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinden mezun, alanında yetkin, bilgi teknolojilerini kullanabilen, hizmet geliştirebilen, en az bir yabancı dil bilen, dünyadaki gelişmeleri takip ederek uygulayabilen; tercihen lisansüstü

öğretim görmüş, uygun nitelikte ve yeterli sayıda kütüphanecilere sahip olmaları gerekmektedir.

5.5.2. Sorunlar

Üniversite kütüphanelerinde çalışan kütüphaneci personelin, kütüphaneciliğin gereklerine uygun olarak yetiştirilmesi ve özlük haklarında iyileştirme yapılması büyük önem taşımaktadır. Mesleki formasyona sahip olmayan kişilerin, kütüphane yöneticisi olarak atanması önemli bir sorun teşkil etmektedir ve bu soruna daha çok devlet üniversitelerinde rastlanmaktadır. Üniversite yönetimlerince, kütüphaneler pasif görev yeri olarak görülmekte ve farklı idari birimlerde, çeşitli pozisyonlarda çalışan kişiler söz konusu gerekçeyle kütüphanelere atanabilmektedir. Üniversite kütüphaneleri, üniversitenin başka birimlerindeki sorunlu personelin gönderileceği bir yer olmaktan çıkarılmalıdır.

5.5.3. Çözüm Önerileri

-Üniversite rektörlükleri, kütüphaneleri çağın gereklerine uygun hizmetler sunabilmeleri için ihtiyaç duydukları niteliklere sahip personel ile desteklemelidir.

-Çalışanların sahip olmaları gereken vasıflar, yetkinlik bazlı performans sistemine göre değerlendirilmelidir.

-Çalışanların gelişimi sağlanmalı, zayıf yönleri güçlendirilmelidir.

-Kütüphanelerde iş ve hizmet süreçleri tanımlı hale getirilmeli ve personelin verimli çalışabileceği şekilde düzenlenmelidir.

-Çalışanların iş doyumu ve yaşam kalitesi artırılmalıdır.

-Çalışma ortamındaki güvenlik ve çevre faktörleri dikkate alınmalı, çalışan personelin eğitimi ve çalışma ortamında personel sağlığını olumsuz etkileyecek faktörler azaltılmalıdır.

-Kütüphane ve çalışanlarla ilgili yasa, yönetmelik ve tüzük gibi düzenlemelerin uygulanması ve tüm kurum çalışanlarının bunları yaşam biçimi haline getirmesi için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

-İş ve hizmet süreçlerinde personelin görüş ve önerileri alınmalıdır.

-7/24 kütüphane hizmeti için kütüphanecilik hizmetleri “24 saat devamlılığı olan işler” statüsüne getirilmelidir. Kütüphane çalışanlarının özlük hakları, izinleri, ulaşımı, barınma sorunları ile yıpranma tazminatı konularında gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı ve kütüphanenin mesai saati dışında hangi hizmetleri vereceği belirlenmelidir.

5.6. Sosyal İmkanlar

Ülkemizde üniversiteler kamu ve vakıf üniversiteleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Özellikle vakıf üniversitelerinin maddi açıdan artıları olduğu için bu ayrım aslında biz üniversite öğrencilerinin sosyal imkanlarını da belirlemektedir.

Aradaki farkı azaltmak için harcama limitleri belirlenmeli, ortak çalışma alanları oluşturulmalı; bu ortak alanlarda ortaya çıkan akademik çalışmaları kamu ve vakıf üniversitelerinin oluşturacağı bir platformda yayımlanmalıdır. Bu sayede ortak hareket eden üniversiteler arasında bir ağ oluşturulup, bu ağı hem ulusal hem de uluslararası alanlarda geliştirebilmeliyiz. Bu sayede bilgi eşitliği sağlanacak ve bu da üniversitelerin sosyal imkanlarının bir noktada

eşitlenmesini sağlayacaktır. Böylelikle lkemizin, bilgi çağında geri kalmasının da önüne geçilecektir.

6. BURSLAR VE YARDIMLAR

6.1. Giriş

Öğrenim bursları bireysel eğitim maliyetini hafifletmek amacıyla mezuniyet sonrası istihdam karşılığı veya bu karşılık bulunmadan yapılan öğrencilere yapılan parasal ödemelerdir. Öğrenim bursları doğrudan öğrenim masraflarını karşılamaya yönelikken yaşam bursları, yükseköğrenim öğrencilerinin öğrenim dışında barınma, giyim, yiyecek vb. gibi durumları karşılamak amacıyla yapılan yardımlardır. Bu yardımlar parasal olabileceği gibi mal ya da hizmet biçiminde de olabilmektedir. Bursların verilmesinde başarı ya da yetenek ve gereksinme veya her iki ölçüte de başvurulabilmektedir.

Ülkemizdeki ekonomik değişimler sonucunda öğrencilerin yaşam standartları da bu doğrultuda değişmektedir. Aileler, çocuklarının eğitim süreçlerini tamamlamada her ne kadar çabalasalar da bu çabaların yeterli olmadığı dönemlerin varlığı günümüzde oldukça kendini gösterir haldedir. Özellikle toplum içerisinde dezavantajlı konumda bulunan aileler için çocuklarının eğitim süreçlerine devam etmesi büyük bir külfet haline gelmiştir. Ailelerden bu yükün bir miktar da olsa alınabilmesi amacıyla devlet tarafından çeşitli yardımlar sağlanmaktadır. Her ne kadar bu yardımlar sağlansa da yardımların miktarı günümüz koşullarında yeterli gelmemekte ve öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanmasında süregelen bir zorluk yaşanmaktadır.

6.2. Türkiye’de Burslar ve Yardımlar

Ülkemizde kamu ve özel örgütler ile gönüllü kuruluşlar öğrenim bursları vermektedir. Kamu tarafından verilen burs ve krediler Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü aracılığıyla öğrencilere sağlanmaktadır. Bununla birlikte yardımlar

konusunda ise KYK ile Kaymakamlıklar, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, VGM, SGK gibi kurumlar öğrencilere yardım sağlamaktadır.

2021 yılında Türkiye’de yükseköğrenime kayıtlı öğrenci sayısının 7 milyon 940 bin olduğu düşünüldüğünde, devletten burs alanlarının oranının yüzde 5,6’da kaldığı görüldü. Kredi alanların oranı ise yüzde 12,2 olarak gerçekleşti. Bu durum öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun yüklü bir borçla mezun olmasına sebebiyet vermektedir. Son dönemde uygulamaya konulan KYK kredilerinden faizin kaldırılması öğrenciler için ne kadar olumlu bir gelişme de olsa öğrencilik döneminde aldıkları kredi öğrenim hayatına katkı sağlayamamaktadır. Yardımlar konusunda ise ailelerin ihtiyaç oranlarına göre değişiklikler yaşanmaktadır. Bu yardımlardan biri olan Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı olan Sosyal Ekonomik Destek (SED) Yardımı hem aileye hem de öğrencilere ilköğretime (1.sınıf/8.sınıf) giden çocuk için 3.090 TL, ortaöğretime (9.sınıf/12.sınıf) giden çocuk için 3.295,99 TL, yükseköğretime giden çocuk için ise 3.708 TL olarak katkı sağlanmaktadır. Devamında ise tekrardan Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı tarafından verilen Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) bulunmaktadır. Bu yardımda ise kız ve erkek çocuklara 90 TL ve 150 TL arasında yardım yapılmaktadır. Engel durumu bulunan öğrencilere verilen yardımlar ise bireysel için 1.513 TL, grup eğitimi için de 424 TL Özel Eğitim Desteği verilmektedir. Bunlarla birlikte Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından lise öğrencilerine 200 TL burs sağlanırken yükseköğretim öğrencilerine 650 TL burs verilmektedir. Şehit ve gazi yakınları için eğitim yardım parası da bu konumda bulunan aileler için sağlanmaktadır. Bu yardımlar; ilköğretim için 5.004 TL, ortaöğretim için 7.506 TL, yükseköğretim için 10.008 TL şeklinde bulunmaktadır. Tüm bunlarla birlikte kırtasiye yardımı da yapılan

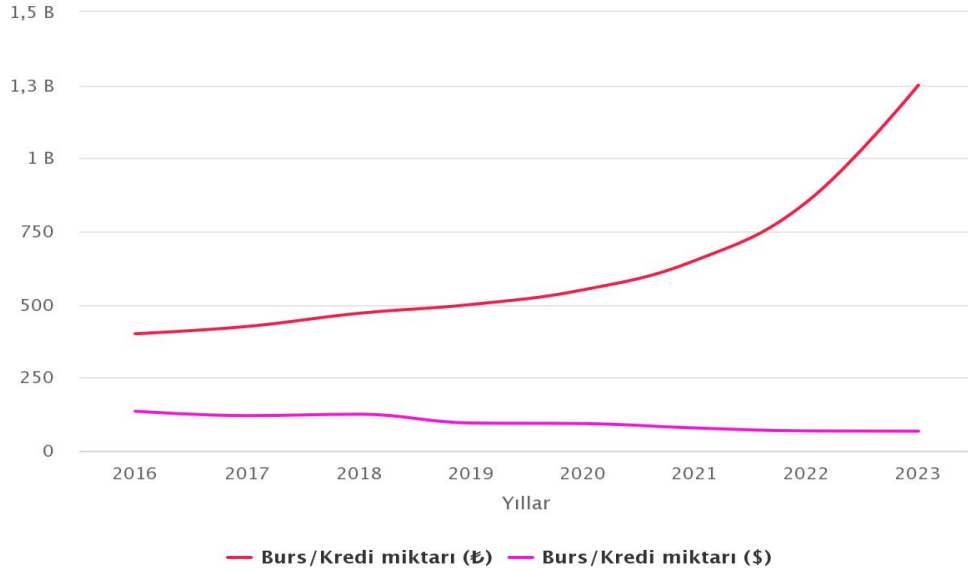
yardımlardan biridir. Bir önceki eğitim-öğretim yılı içerisinde 1.300 TL olan bu yardım dezavantajlı durumda olan ailelerin erişimi için bulunmaktadır.

Ülkemizde eğitim, bireylerin kişisel ve mesleki gelişimleri için kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, son yıllarda ekonomik koşulların zorlaştığı bir gerçektir. Eğitim için yapılan yardımlar, bu ekonomik koşullar içerisinde ailelere ve öğrencilere yetersiz gelmektedir. Öğrencilerin eğitim masrafları giderek artmakta ve aileler bu yükü taşımakta zorlanmaktadır. Üniversite öğrenimi, özellikle aileler için büyük bir maliyeti temsil etmektedir. Burslar, kredi fırsatları ve diğer destekler kuşkusuz önemlidir ancak bu yardımların miktarı ve kapsamı öğrencilerin tüm ihtiyaçlarını karşılamaktan uzaktır.

Eğitimde kaliteyi artırmak ve eşit fırsatları sağlamak için daha fazla kaynağa ihtiyaç vardır. Okulların ve üniversitelerin fiziki altyapıları, donanımları ve öğretmenlerin eğitimi için daha fazla yatırım gerekmektedir. Ayrıca, özellikle dezavantajlı bölgelerde yaşayan ailelere daha fazla destek sunulması elzemdir. Eğitim, bir toplumun geleceğini inşa etmek için temel bir taşıyıcıdır ve bu nedenle eğitim için yapılan yardımların artırılması gerekmektedir. Öğrencilere daha fazla burs, faizsiz kredi ve eğitim materyali yardımı sunmak ailelerin ekonomik yüklerini hafifletmek için hayati öneme sahiptir. Ayrıca, eğitim sistemini iyileştirmek ve her öğrencinin potansiyelini gerçekleştirmesine yardımcı olacak politikaları uygulamak da önemlidir.

Böylelikle görülmektedir ki ülkemizde eğitim için yapılan yardımların artırılması ve iyileştirilmesi sadece bireylerin değil, tüm toplumun geleceği için kritik bir adımdır. Eğitim, sadece bir kişinin hayatını değil, aynı zamanda ülkenin kalkınmasını da etkileyen bir faktördür ve bu nedenle bu alandaki yetersizlikleri ele almak önemlidir.

Aşağıdaki tabloda da görüldüğü gibi kredi ve burs ücretleri arttırılsa da döviz karşısında her geçen sene erimektedir.

6.3. Türkiye’de Yabancı Öğrenciler İçin Burslar

- **Türkiye Bursları**

Türkiye Bursları kapsamında öğrencilere burs, barınma, sağlık, öğrenim harcı, ulaşım başlıklarında çeşitli katkılar sağlamaktadır. Bu katkılar öğrenciler için ekonomik ve sosyal boyutta önem taşımaktadır. Ön lisans ve lisans öğrencilerine 500 TL, yüksek lisans öğrencilerine 750 TL, doktora öğrencilerine ve araştırma yapanlara 1000 TL karşılıksız burs ödemesi yapılmaktadır. Burs ödemeleri, öğrencilere banka hesapları üzerinden ve on iki ay süreyle yapılmaktadır. Türkiye Burslusu öğrenciler istemeleri halinde devlet yurtlarında kalma imkânına sahiptirler. Bu öğrencilerin yurt ücretleri, YTB tarafından Kredi ve Yurtlar Başkanlığına aktarılmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye Burslusu statüsünde gelen öğrenciler bazen kendi imkânlarıyla kiraladıkları evlerde, bazen özel yurtlarda bazen de akrabaları yanında kalmayı tercih ettikleri

bilinmektedir. Devlet yurtları dışında barınma imkânı bulan öğrencilere herhangi bir katkı sağlanmamaktadır. Türkiye Burslusu öğrenciler, yerleştirildikleri üniversitelerde öğrenim harcı ödememektedirler. Türkiye’de öğrenim görmek üzere kendi imkânları ile gelen öğrenciler üniversite yetkili organlarınca belirlenen miktar kadar öğrenim ücreti ödemek zorundadırlar. Türkçe bilmeyen Türkiye Burslusu öğrencilere 1 yıl süreyle TÖMER’de Türkçe öğretilmektedir. Öğrenciler bu süre zarfında tüm burs imkânlarından faydalanmaya devam etmektedirler.

Türkiye Burslarından en çok faydalanan uyrukta öğrenciler:

- Somali
- Afganistan
- Kosova
- Azerbaycan
- Yunanistan

6.4. Dünya Çapından Öğrenim Bursu Örnekleri

1) Almanya

- **DAAD Bursu:**

Alman Akademik Değişim Servisi olan DAAD, öğrencilere aylık 850 Euro civarında burs desteği sağlamaktadır. DAAD’ın içeriğinde farklı sigorta ve destekler de sağlanmaktadır. Türkiye’de Türk Eğitim Vakfı (TEV) ile iş birliği yaparak oluşturulan TEV-DAAD bursunda öğrencilere akademik niteliklerini geliştirme fırsatı verilmektedir. Bu burslar geri ödemesizdir ve Almanya’da eğitim görmek isteyen başarılı öğrenciler için tasarlanmıştır.

DAAD’ın Türk Öğrencilerine sağladığı burslar: DAAD Yaz Okulu Bursu

DAAD-TEV Ortak Yüksek Lisans Bursu DAAD Doktora ve Araştırma Bursu

DAAD Sanatçı Bursları

DAAD Öğrenci Gezileri

DAAD Staj Bursu

- **Friedrich Ebert Stiftung Bursu:**

Asya, Afrika, Latin Amerika ve Doğu Avrupa'daki gelişmekte olan ülkelere genç yetenekler içerir. Almanya'da okuyan öğrenciler için sosyal dezavantajları azaltarak bireysel becerileri ve bilimsel yeterliliği geliştirmeyi amaçlar. Ayrıca başvuru aşamasında belirli bir sınıflandırma yoktur. Bir Alman devlet üniversitesinden Lisans, Yüksek Lisans veya Doktora derecesi yeterlidir. Ancak bursu alabilmek için Almanya'da olmanız ve iyi derecede Almanca bilgisine sahip olmanız gerektiğini unutmayın. Yaklaşık 40 öğrenciye verilen bursların bütçesi lisans öğrencileri için aylık 830 avro, yüksek lisans öğrencileri için aylık 850 avrodur.

2) Fransa

- **HEC Paris Doktora Program Bursu**

HEC Paris, tüm öğrencilerine öğrenim ücretinin tamamının ödenmesi gibi bir imkân sunar. Ödül alanlar, okul tarafından sağlanan ve tümü İngilizce olan yedi programdan herhangi birinde uzmanlaşabilir.

Tam öğrenim ücretinin ödenmesinin yanı sıra bu bursu sahip öğrenciler ayrıca yıllık 23.000 EURO geçim ması, konferanslar ve araştırmalar için belli bir miktarda finansman alırlar. Akademisyenler ayrıca okuldaki araştırma ve öğretim asistanlığı gibi işlerle de gelirini arttırabilirler.

Bu bursa başvurabilmek için adayların bir Lisans ya da Yüksek Lisans derecesine sahip olması gerekmektedir. İngilizce dilinde kanıtlanmış bir başarının yanı sıra akademik olarak da çok başarılı olmanız gereklidir.

Adayların burs için başvuru yaparken GPA gibi puanlarını da dikkate alıp gerekli birimlere sunmaları gerekir.

- **Émile Boutmy Bursu**

Bu burs adını yaratıcı ve çalışkan bir kadın olan ayrıca Sciences Po'nun kurucusu olan Émile Boutmy'dan almıştır. Fransa'daki uluslararası öğrenciler için en iyi burslardan biridir. Uluslararası öğrenciler akademik başarılarına göre seçilirler. Gerekğinde başvuru maliyeti de dahil olmak üzere öğrenim ücretinin bir kısmını veya tamamını kapsayan bir burstur.

Bu burs için ayrı bir başvuruya gerek yoktur. Öğrencilerin sadece bursa ilgilerini ve isteklerini belirtmeleri yeterlidir. Bunu, başvuru formunun 'Finansal Bilgiler' bölümünde belirterek yapabilirler.

7. TÜRKİYE’DE ÖĞRENCİLERİN BARINMA VE ULAŞIM SORUNLARININ NEDENLERİ, SONUÇLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

7.1. Giriş

Raporumuzun bu kısmında özellikle üniversite öğrencilerini ilgilendiren ve üzerinde oldukça durulması gereken barınma ve ulaşım sorunlarına değinilecektir. Herkesin malumu olduğu üzere öğrencilerin barınması başlı başına bir sorun teşkil etmektedir. Devlet yurtlarının bakımsız olması, cemaat yurtlarının sayısının fazla ve devlet yurdundan daha uygun olması, cemaat yurtlarına giden öğrencilere bursların bağlanması, öğrencilerin yurtlara yerleştirilmelerinde doğru olmayan yerleştirmeler vb. durumlar bunların başını oluşturmaktadır. Ulaşım ise bir diğer önemli sorundur. Devlet yurtlarının birçoğunun kent dışında konumlanması öğrencileri yalnız okul-yurt bağlamına sokmakta ve sosyal çevrelerinin oluşmasına ve gelişmesine engel olmaktadır.

7.2. Barınma ve Ulaşım Sorunları

Barınma, olumsuz çevre ve iklim koşullarından korunma, güvenlik ve mahremiyet gibi hususların karşılanması konusunda temel direği temsil eder. Maslow’un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de fiziksel nitelik taşıyan yemek yeme, su içme nefes alma gibi ihtiyaçların hemen üzerinde yer almaktadır. Bu durumda barınmanın, öğrencilerin birincil sorunu olduğunu söylemek yanlış olmaz. Yükseköğrenime geçen öğrencilerin, özellikle de büyükşehirlerdeki üniversiteler baz alındığında, kent dışından gelmeleri uygun kalacak yer arayışına girmelerini sağlamaktadır. Bu noktada ise şu noktalar barınma yerinin belirleyici faktörüdür. Konfor, üniversiteye yakınlık, ulaşım imkanları, fiyat uygunluğu, bağımsız harekete uygun ortam ve çevre gibi sebepler belirleyici olmaktadır bu minvalde

ortaya çıkan bazı konumlar vardır. Bunlar ise devlet yurdu, özel yurt, apart, ev, pansiyon, akraba evi ve dernek, vakıf, cemaat yurt ve evleridir. Her bir yurdun avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Barınma yerinin tercih edilmesi yukarıda bulunan tüm kriter ve konumların ortak değerlendirmesiyle seçilir.

Üniversite ğrencilerinin henüz üretim çarklarına dahil olmamış olması onları tüketicisi grubuna sokar dolayısıyla ihtiyaçların giderilmesi konusunda ailelere bağlılık ve barınma konusunda maddi durumun önemi artar. 2018 yılında Bilgi niversitesi'nde yapılan çalışmaya göre öğrencilerin gider kalemlerinin %36.4 gibi ciddi bir oranını barınma kaplamaktadır. Benzer şekilde yapılan bir başka çalışmada ise devlet yurdunda kalanların %54.4'ünün maddi yönden zor durumda oldukları için devlet yurdunda kaldıklarını aktarmışlardır. Bu durumlar öğrencinin sosyal yaşantısını olumsuz yönde etkilemektedir. 2016 yılında yapılan bir çalışmaya göre sit, tek kişilik oda tarzı yerlerde kalan öğrencilerin, koğuş/yurt tarzı yerlerde kalan öğrencilerden çok daha aktif olduklarını göstermektedir.

Öğrenci evlerinin durumunu inceleyen bir başka araştırmada ise şu veriler çıkmaktadır. Öğrenci evlerinin neredeyse yarısı daha net ifade etmek gerekirse %48'lik kısmı binalarda sorunların olduğu; tercih sebebi olaraksa %27.8 ile ilk sırada kiranın uygun olması, ikinci sırada ise %20.8 ile niversiteye yakınlık yer almaktadır. Bu da ekonomik sebeplerin hala birinci derece etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle kiradan yana sıkıntı çeken öğrencilerin, bu durumlarını gidermek için ev arkadaşı aramaları ev içerisinde uyum problemlerine, hijyen sorunlarına, sağlıklı çalışma ortamının sağlanamamasına sebep olmaktadır. Tüm bu sonuçları değerlendirdiğimizdeyse

ekonomik sebeplerin yüzdelik paydada ön planda olmasıyla öğrencilerin akademik ve sosyal hayatları başta olmak üzere etkilenmektedir.

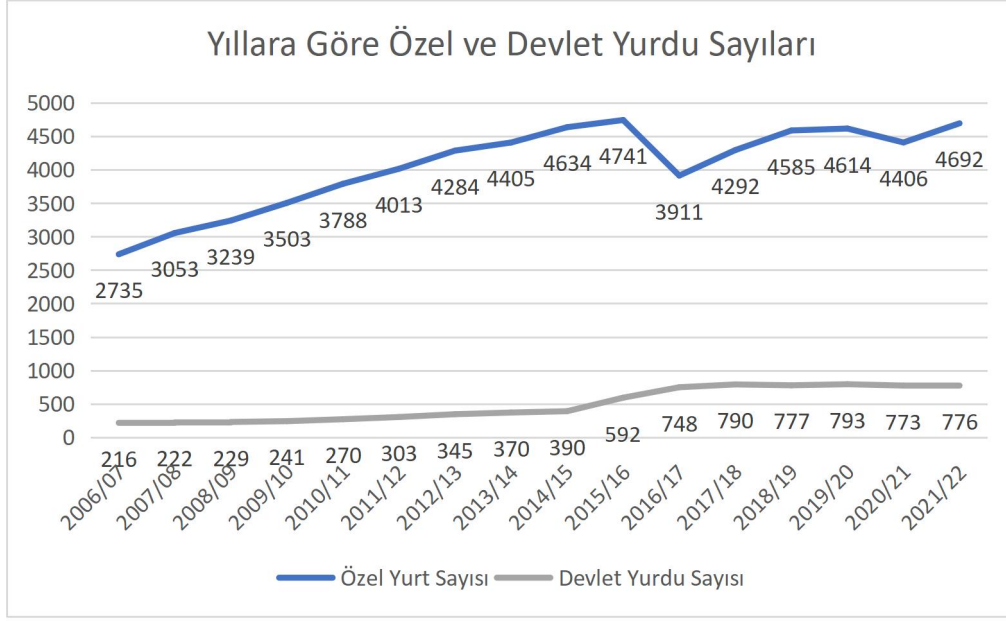
Bu problemlerle birlikte bir de özellikle İstanbul başta olmak üzere illerimizde ve hatta her ilin ilçesinden ilçesine değişiklik gösteren, talebin çok altında arz sorunu bulunmaktadır. Ekonomik krizle beraber arzın yetersizliğinin getirdiği aşırı yüksek kira fiyatları, öğrencilerin barınma problemini çözülmesi imknsız bir hale getiriyor. Yeni niversitelerin kurulduğu yerlerde üstyapı, altyapı, ulaşım, vb. konuların dikkatlice planlanmadan yapılmasının bir neticesi bölgede ğrenci akınına hazır olmayan konut sektöründe fiyatların tavan yapmasına sebep oluyor, bir yandan bu hazırlıksızlık şehre yk olurken diğer yandan da gelen öğrencinin eğitim hayatını etkiliyor. Özellikle 16 milyon kayıtlı nüfusa sahip İstanbul, Türkiye’deki üniversitelerin %29,61’ine ev sahipliği yaparken yükseköğrenim gören 1 milyon 834 ğrenci de bu üniversitelerde okumaktadır (2017). Kayıtsız nüfusla birlikte 20 milyon insanın yaşadığı tahmin edilen ilde 4,5 milyon daire bulunmaktadır (2021). Durum bu haldeyken, hızla artan nüfus - İstanbul örneğindeki gibi- ile her boş araziye niversite yapılması ve ulaşım, altyapı, üstyapı, konut planlamalarının göz ardı edilmesinin sonucu olarak sosyal medyada paylaşılan, etrafında bakkal bile olmayan niversite videoları izliyoruz. Durumun trajikomikliği bir yana, bu durum öğrencilerin niversite hayatlarını çok derinden etkilemektedir. Okulun yakınında ev bulamayan veyahut kiralardan dolayı evlere yanaşamayan öğrenciler, bir şekilde barınabilme imkânı bulabilse de bu sefer ulaşımın zor sağlanmasıdan dolayı derslerinden geri kalabilmektedirler.

2023 yılına gelinmişken başta İstanbul gibi bir metropol olmak üzere hala barınma krizinin zlemeyerek daha da büyümesi, ulaşım imkanlarının

yetersizliğinin devam etmesi -raylı sistemlerin önemi burada çoktur-, altyapı ve üstyapı problemlerinin devam etmesi ve bu problemleri artıracak bir şekilde yapılan plansız üniversite inşası, yapılan işlerde bir yanlışlık olduğunu gözler önüne sermektedir. Bunlara alternatif bazı çözümler üreilmeye çalışılsa da bunlar sadece geçici çözümler olabilmıştır. Örnek olarak konut probleminin geçici çözümü yurtlardır.

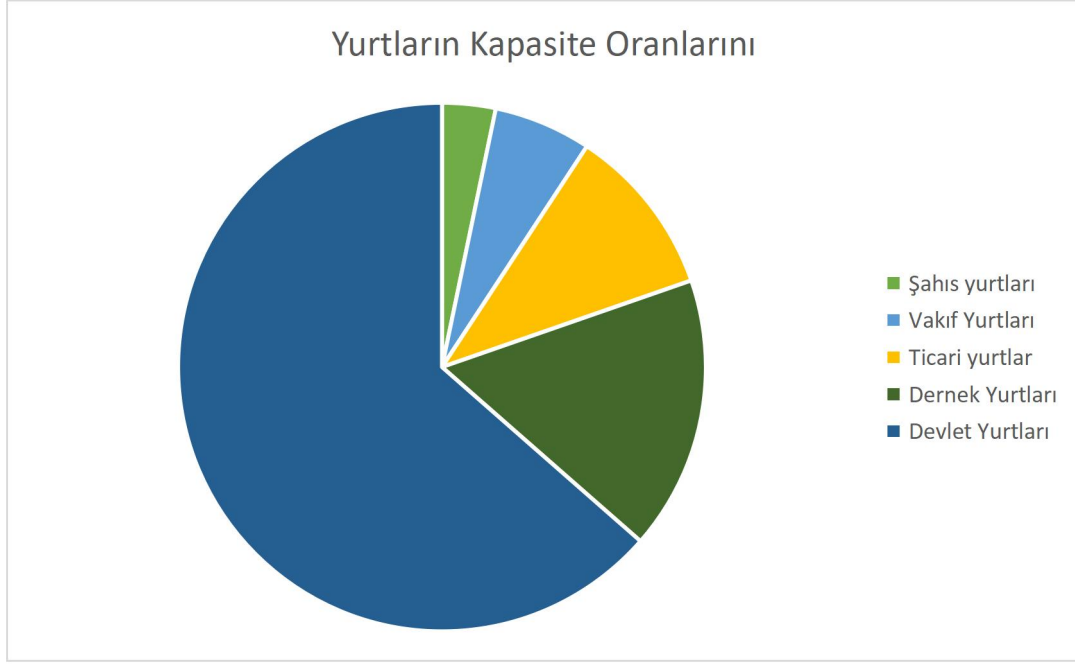
Devlet yurtları ve cemaat/ dernek/ vakıf yurtları mevzusuna gelecek olursak, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2021-2022 yılı için yayımlanan Örgün Eğitim İstatistikleri bizler için ana kaynak olacaktır ve değerlendirmeler bunlara göre yapılacaktır.

İlk değineceğimiz husus özel ve devlet yurtlarının sayısı üzerine olacaktır. Unutulmamalıdır ki hiçbir zaman özel yurt ‘sayısı’ ile bir rekabet söz konusu olamaz lakin şu husus dikkatimizi çekmelidir ki 2016 döneminden sonra kayda değer bir artış yoktur. Aksine düşüş eğilimine girildiği görölmektedir. 2016 yılındaki artışın esas kaynağı devletin yeni yurtlar inşa etmesi değil, Fettullahçı Terör Örgütü’ne ait yurtların ve binaların kamulaştırılarak devlet yurduna dönüştürölmesiyle olmuştur. Devlet yurtlarının en çok arttığı dönemde ise özel yurtların düşüş gösterdiği dönemin aynı olması bunu kanıtlar niteliktedir.

Yurt kapasitelerinde durum ise aşağıda tabloda verilmiştir. Tabloda da görüldüğü kapasitenin çoğunun devlet yurtlarında olduğu açıkça bellidir. Lakin öğrenci sayısı ile kıyaslandığında düşük kaldığı görülmektedir. Özellikle İstanbul gibi büyükşehirlerde bu durumun daha açık görüldüğü barizdir. Toplam yurt kapasitesiyse 2021-22 dönemi itibariyle 1 milyon 223 bin 203'tür. Örgün öğrenci sayısı ise bu sayının 3 katı olarak 3 milyon 761 bin 637'dir.

Bu oranların yanında devlet yurtlarının kapasitelerinin tam doluya yakın olmasına karşın özel yurtların oransal olarak boş yatak sayılarının kapasitelerinin yarısından fazlasına tekabül ettiği yine bu istatistiklere göre sabittir. Devlet yurtlarının genel kapasitesiyse 759 bin 838 olarak kayda geçmiştir.

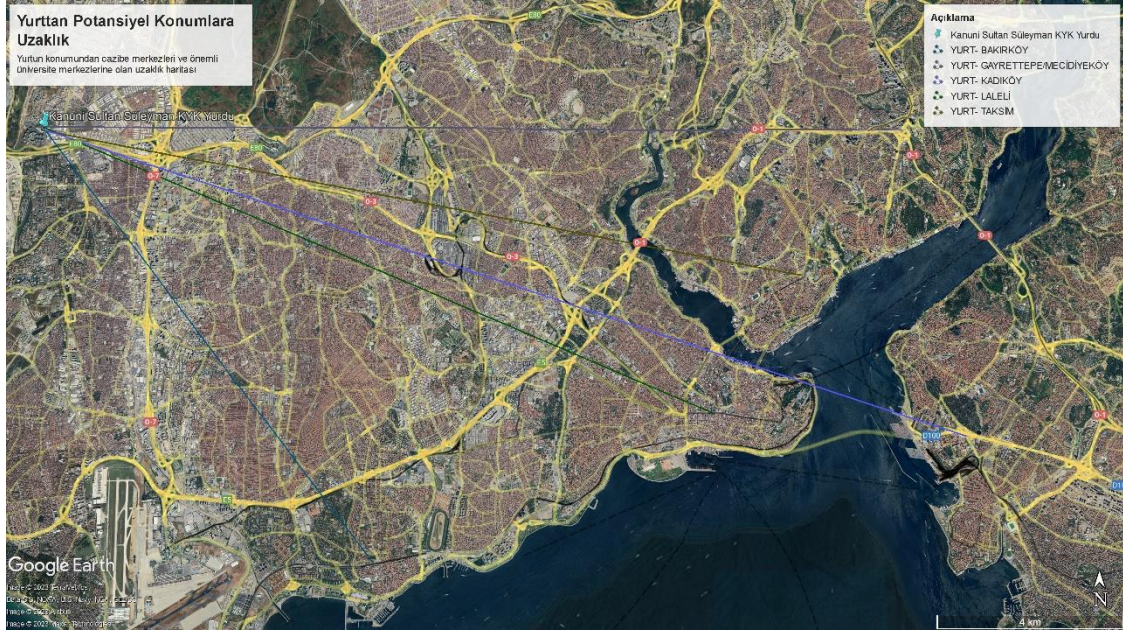

İstanbul özeline gelecek olursak, İstanbul'daki öğrenci sayısı 824.517 kişi. Yurt sayısı buna karşın 22 ile sınırlı. Bu 22 yurdun kapasitesiyle 29 bin 794 yatak. İstanbul'daki yurtların birçoğu eski ve köhnemiş. Lavabo, duş, çalışma alanları katlarda kalan öğrencilerin ortak kullanımında. Koğuş tipi odalar hala yaygın. Özellikle Fatih ilçesinde bulunan yurtlara bakıldığında Yurt-Kur'un ilk yapıları olduğu görülmektedir. Gelişen dünya ve öğrenci ihtiyaçlarını karşılayamadıkları görülmektedir. Eski yapıların yanında yeni inşa edilmiş yurtlarda da altyapı sorunlarının yaşandığı öğrenciler tarafından bildirilmektedir. Talebi karşılamak amacıyla ekstra yatak konarak veya ranza sistemine geçilerek oluşturulan yeni sistemle altyapının sınırları zorlanmaktadır.

Tüm bunların yanında devlet yurdundan dahi daha ucuz fiyata ve çeşitli desteklerle aileleri kandırarak öğrencilerin bir karanlığın içine itilmesine sebep olan cemaat ve tarikat yurtları da mevcuttur. Vakıf ve dernek kisvesi altında

faaliyet gösteren bu yurtlar çeşitli uygulamalarla genç zihinleri zehirlemektedirler. Devlet kademeleri ise basından da malum olduğunuz üzere buna göz yummakta üstüne destek vermektedir. 2021 yılında yapılan habere göre ilk 9 ay için bu yurtlara toplamda 173 milyon 704 bin lira destek ödemesi yapıldı. Devlet yurtlarında onlarca sorun varken cemaat ve tarikat yurtlarına, vakıf ve dernekleri destekleme kisvesi adı altında destek verilmesi kabul edilemez.

Örneğin yeni açılmış bir yurt olan Kanuni Sultan Süleyman Öğrenci Yurdunun su sistemi talebe yetişmemektedir. İnternet oldukça zayıf olup, fazla öğrenci barındığından dolayı düzenli kopmalara sebebiyet vermektedir. GSM operatörleri ve yurdun mal sahibi olan kişi ile anlaşılabilmesi sebebiyle GSM altyapısında iyileştirme olmamakta ve telefonlar çekmemektedir. Yurtta kargo odası veya kargomatik olmadığı için öğrenciler müşkül duruma düşmektedir. Yine bu yurttaki tüm bunların dışında esas sorun ulaşım mevzusudur. Aşağıdaki haritada da öğrencilerin potansiyel güzergahları üzerinden kuş uçuşu mesafeler gösterilmiştir. Bölgede buralara giden doğrudan otobüs güzergahları bulunmamaktadır. Bölgeye ulaşım yoğun güzergahları kullanan otobüs hatları veya M9 Metrosu ile sağlanmaktadır. Yurdun önünden geçen MK19 no'lu hattın M9 hattını besleme vazifesi gördüğü için efektifliği düşüktür. Öğrenciler bu merkezlere ulaşmak için otobüslere yönelmekte lakin otobüsler yukarıda bahsettiğimiz sebepten dolayı rötat yapmakta ve yavaş ilerlemektedir.

Yemekhane sorunu ise gelen şikayetlere göre yurdun neredeyse tamamında ortaktır. Özellikle yemekhane işletmesinin ihale usulüne göre verilmesi sebebiyle, işletmelerin yüksek kâr gütmeye arzuları yemeklerin kalitesiz ve özensiz çıkmasına sebep olmaktadır. Bunun yanında tabldot usulüne geçilmesi bazı öğrencilerin tepkilerine sebep olmuştur. Yine bazı öğrenciler sabahları verilen kahvaltının yetersiz olduğunu dile getirmektedir.

7.2. Sonuç ve Öneriler

En nihayetinde baktığımızda barınma ve ulaşım sorunu öğrencilerin en mühim dertleridir. Gençlerimizi cemaat ve tarikat yurtlarına atmamak için ivedilikle atılması gereken adımlar şunlardır:

- Devlet yurtlarının nitelikleri ve sayıları arttırılmalıdır.
- Yemekhane hizmetinin denetimi arttırılmalıdır.

- Devlet yurtlarında bulunan memurların durumu bağımsız denetçiler tarafından denetlenmelidir.
- Mahalli idareler mümkünse yurt açmalı veya devlete bina tahsisi yapmalıdır.
- Mahalli idareler öğrencilerin temel yaşam ihtiyacı olan su, elektrik, ısınma ve ulaşım gibi kalemlerini mümkün mertebe sübvansetmelidir.
- Mahalli idareler kent dışında bulunan yurtlar için ekspres hatlar çıkararak öğrencilerin merkezi yerlere ve üniversitelere ulaşımını kolaylaştırmalıdır.
- Yurt yakınlarına düzgün hizmet götüremeyen GSM operatörlerine yönelik yaptırım ve denetimler arttırılmalıdır.
- Cemaat ve tarikat yurtlarının vakıf ve dernek kisvesi altında faaliyet göstermeleri engellenmelidir. Yapılan yardımlar geri alınmalı, yurtları ve binalarıysa devlete devredilmelidir.
- Yeşil sermayeye sahip cemaat ve tarikatların verdiği burs ve yardımlara karşılık yeni yöntemler geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akdağ, M. A. (2014). Türkiye Bursları Kapsamında Yükseköğrenim İçin Türkiye'ye Gelen Öğrencilerin Sorunları Ve Bu Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri (Master's Thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).

Aydoğan, İ. (2012). Okul Binalarının Özellikleri Ve Öğrenciler Üzerine Etkileri, Milli Eğitim Dergisi, Cilt 42, Sayı 193 (29-43).

Büyükbayrak, B. (2021, 09 28). Sayılarla Üniversite Öğrencilerinin Barınma Sorunu. Doğruluk Payı: <https://www.dogrulukpayi.com/bulten/ogrenci-sayisi-artarken-kyk-yurtlarinin-kapasitesi-azaldi> Adresinden Alındı.

Cnn Türk: <https://www.cnnturk.com/turkiye/2023-istanbulda-kac-bina-kac-daire-var-istanbul-konut-sayisi-kac> Adresinden Alındı

Cumhuriyet. (2021, 09 04). Resmi Gazetede Yayımlandı: Vakıf Ve Yurtlara Para Desteği Yapılacak. Cumhuriyet: <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/resmi-gazetede-yayimlandi-vakif-ve-yurtlara-para-destegi-yapilacak-1866109> Adresinden Alındı.

Çemrek, Z. F. V. F., Filiz, Z. & Çemrek, F. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Barınma Sorunlarının Uygunluk Analizi İle İncelenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8 (2), 207-224. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ogusbd/issue/10992/131547> Adresinden Alındı.

Devlet Destekli. (2023, 08 01). Öğrencilere Para Yardımı Başvurusu 2023 Ağustos (Her Öğrenciye 3.708 TL). Devlet Destekli: <https://www.devletdestekli.com/ogrencilere-para-yardimi/> Adresinden Alındı

Durmuşçelebi, M. Ve Temircan, S. (2017). Eğitim Bilişim Ağın'daki Eğitim Materyallerinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Opus – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 7(13), 632-652

Erden, M. (1998). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. İstanbul: Alkım Yayınevi.

Fransa'da En İyi 10 Burs İmkânı. (2021, 08 01). Proje Yönetim Okulu: <https://www.abrojeyonetimi.com/fransada-en-iyi-10-burs-imbani/> Adresinden Alındı

Frazier, L. M. (1993). Deteriorating School Facilities And Student Learning. Eric Digest.

Griffin, T. (1990). The Physical Environment Of The Collaage Classroom And İts Affects On Students, Campus Ecologist, 8 (2)

İstanbul Valiliği. (Tarih Yok). Üniversite Şehri İstanbul. İstanbul Valiliği: [Http://Www.Istanbul.Gov.Tr/Universite-Sehri-Istanbul](http://www.istanbul.gov.tr/Universite-Sehri-Istanbul) Adresinden Alındı

Kaplan, P. (Tarih Yok). Öğrenci Yurt Arıyor: Dini Vakıf Ve Derneklerin Yurtlarına 173 Milyon Tl Destek. Pervin Kaplan: [Https://Www.Pervinkaplan.Com/Detay/Ogrenci-Yurt-Ariyor-Dini-Vakif-Ve-Derneklerin-Yurtlarına-173-Milyon-Tldestek/19383#:~:Text=173%20m%C4%B0lyon%20tl%20destek%20ver%C4%B0l%C4%B0yor,173%20milyon%20704%20bin%20lirad%C4%B1r](https://www.pervinkaplan.com/Detay/Ogrenci-Yurt-Ariyor-Dini-Vakif-Ve-Derneklerin-Yurtlarına-173-Milyon-Tldestek/19383#:~:Text=173%20m%C4%B0lyon%20tl%20destek%20ver%C4%B0l%C4%B0yor,173%20milyon%20704%20bin%20lirad%C4%B1r). Adresinden Alındı

Kara, H. Z., Aykul, M. & Pulat, A. B. (2019). Neden Ve Sonuçları İtibariyle Üniversite Öğrencilerinin Barınma Sorunu. Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 5 (2), 78-91. [Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Pesausad/İssue/47373/543139](https://dergipark.org.tr/tr/pub/Pesausad/issue/47373/543139) Adresinden Alındı.

Lackney, J. A. (1999). The Relationship Between Environmental Quality Of School Facilities And Student Performance,

Orbis Yurtdışı Eğitim. (2022, 11 01). Almanya Tarafından Verilen Burslar. Orbis Yurtdışı Eğitim: [Https://Orbisedu.Com.Tr/Blog/Almanya-Tarafından-Verilen-Burslar/](https://orbisedu.com.tr/Blog/Almanya-Tarafından-Verilen-Burslar/) Adresinden Alındı

Orhan, R. (2017). Türkiye'deki Ortaokul Öğrencilerinin Okullardaki Açık Ve Kapalı Spor Alanlarına İlişkin Dağılımlarının İncelenmesi, Uluslararası Bilim Kültür Ve Spor Derneği, Cilt 3 (153-165)

Öztürk, F. (2022, 09 14). Öğrencilerin Barınma Sorunu: 'Elimde Bavullarımla Bir Oraya, Bir Buraya Sürükleniyorum'. Bbc News Türkçe: [Https://Www.Bbc.Com/Turkce/Articles/Clwj10qeyz9o](https://www.bbc.com/Turkce/Articles/Clwj10qeyz9o) Adresinden Alındı.

Şahin, M. (2015). The Analysis Of The Views Of Teachers Related To The Functions Of Teaching Materials During The Teaching-Learning Process . Kastamonu Eğitim Dergisi , 23 (3) , 995-1012 . Retrieved From [https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Kefdergi/İssue/22598/241403](https://dergipark.org.tr/tr/pub/Kefdergi/issue/22598/241403)

Tural, N. K. (1996). Türkiye'de Kamu Öğrenim Kredileri Ve Bursları. *Ankara University Journal Of Faculty Of Educational Sciences (Jfes)*, 29(1).

Veri Kaynağı. (Tarih Yok). Yıllara Göre Kyk Burs/Kredi Ücretleri Ve Dolar Karşılıkları. Veri Kaynağı: <https://www.verikaynagi.com/grafik/yillara-gore-kyk-burs-kredi-ucetleri-ve-dolar-karsiliklar/> Adresinden Alındı

Vural, R. A. & Sadık F. (2003). İlköğretim Okul Binalarının Fiziksel Açıdan Değerlendirilmesi, *Eğilim Ve Bilim*, 28 (130), (16-23)

Yüksek Öğrenim Kurumu. (2014). 2023'e Doğru Türkiye'de Üniversite Kütüphaneleri Mevcut Durum, Sorunlar, Standartlar Ve Çözüm Önerileri. Ankara: Yüksek Öğrenim Kurumu.